

ऋद्धि संस्कृतम्-7

अभ्यास कार्यम्

पाठः – 3

I. एकपदेन उत्तरत -

क. गजस्य नाम किं आसीत् ?

कर्पूरतिलकः

ख. गजः कस्मिन् वने वसति स्म ?

ब्रह्मवने

ग. 'अहं गजं मारयिष्यामि इति कः अवदत् ?

एकः वृद्धः शृगालः

घ. 'रक्षतु मां'- 'रक्षतु माम्' इति कः अवदत् ?

गजः

ङ. शृगालेन कः वञ्चितः?

गजः / कर्पूरतिलकः

II. पूर्णवाक्येन उत्तरत-

क. शृगालः गजस्य समीपं गत्वा किं अवदत् ?

शृगालः गजस्य समीपं गत्वा अवदत् यत् हे गजराज ! मयि दयस्व ।

ख. गजः शृगालं किं पृष्ठवान् ?

गजः शृगालं पृष्ठवान् यत् कोऽसि त्वम्? अत्र किमर्थम् आगतवान् ?

ग. सर्वे जन्तवः शृगालं किं सूचितवन्तः?

सर्वे जन्तवः शृगालं सूचितवन्तः यत् यदि गजराजः अस्माकं राजा भवेत् तर्हि वरम् ।

घ. शृगालः कर्पूरतिलकं कुत्र अनयत् ?

शृगालः कर्पूरतिलकं एकस्य गर्तस्य समीपं अनयत्।

ङ. कर्पूरतिलकः अन्ते किं अवगच्छत् ?

कर्पूरतिलकः अन्ते अवगच्छत् यत् सः शृगालेन वञ्चितः इति ।

III. प्रश्ननिर्माण कुरुत-

क. एकः गजः वसति स्म ।

कः

ख. गजः शृगालम् पृष्ठवान् ।

कम्

ग. अस्मिन् वने बहवः जन्तवः वसन्ति ।

के

घ. गजः तस्मिन् गर्ते अपतत् ।

कस्मिन्

ङ. गजः शृगालेन वञ्चितः।

केन

IV. रिक्तस्थानानि पूरयत-

तदनन्तरं गजः अन्वेषयन् । सः गजस्य समीपं गत्वा तं ।

साष्टाङ्गं नमस्कृत्य अवदत् - हे गजराज । मयि दयस्व ।

गजः एतत् श्रुत्वा प्रसन्नः अभवत् । तस्मिन् गर्ते ।

पङ्क्तः आसीत्। सः गजः तस्मिन् गर्ते अपतत् ।

V. मूलशब्दः, विभक्तिः वचनं च लिखत ।

क. शृगालाः = शृगाल प्रथमा बहुवचनम्

ख. सभाम् = सभा द्वितीया एकवचनम्

ग. तेषाम् = तद् षष्ठी बहुवचनम्

घ. गर्ते = गर्त सप्तमी एकवचनम्

ङ. गर्तात् = गर्त पञ्चमी एकवचनम्

VI. प्रकृति-प्रत्यय विभागं कुरुत-

खादितुम्- खाद् + तुमुन्

गत्वा- गम् + क्त्वा

गृहीत्वा - ग्रह् + क्त्वा

श्रुत्वा - श्रु + क्त्वा

कृत्वा - कृ + क्त्वा

नीत्वा- नी + क्त्वा

VII . रिक्त स्थानानि पूरयत -

क. एकदा तेषु एकः शृगालः अवदत् ।

ख. शृगालाः अपि प्रतिवसन्ति स्म ।

ग. अत्र किमर्थम् आगतवान् ।

घ. सः पुच्छ गृहीत्वा गर्तात् बहिः आगच्छ ।

ङ. यदि गजराजः अस्माकं राजा भवेत् तर्हि वरम् ।